

Аналіз фінансової звітності кредитних спілок-членів ВАКС станом на 31.12.2014 року

Анексія Криму, бойові дії на Сході, фінансова криза затягнули нашу країну в прірву політико-економічної, соціальної й енергетичної кризи.

Уже в першій половині 2014 року довелося визнати, що в країні настав переломний етап її розвитку. Планувати чи прогнозувати сьогодні економічну ситуацію навіть на найближчі місяці надзвичайно складно. У таких умовах з величезними труднощами стикаються будь-які фінансові установи, а особливо ті, що працюють із пересічними громадянами, незахищеними та малозабезпеченими верствами населення. Не виключенням є й кредитні спілки, робота яких завжди була направлена на кредитування простих громадян із середнім і нижче середнього рівнем доходів як у великих містах, так і в найвіддаленіших куточках України.

Як підсумок, спостерігається погіршення показників кредитних спілок-членів ВАКС у 2014 році (рис. 1).

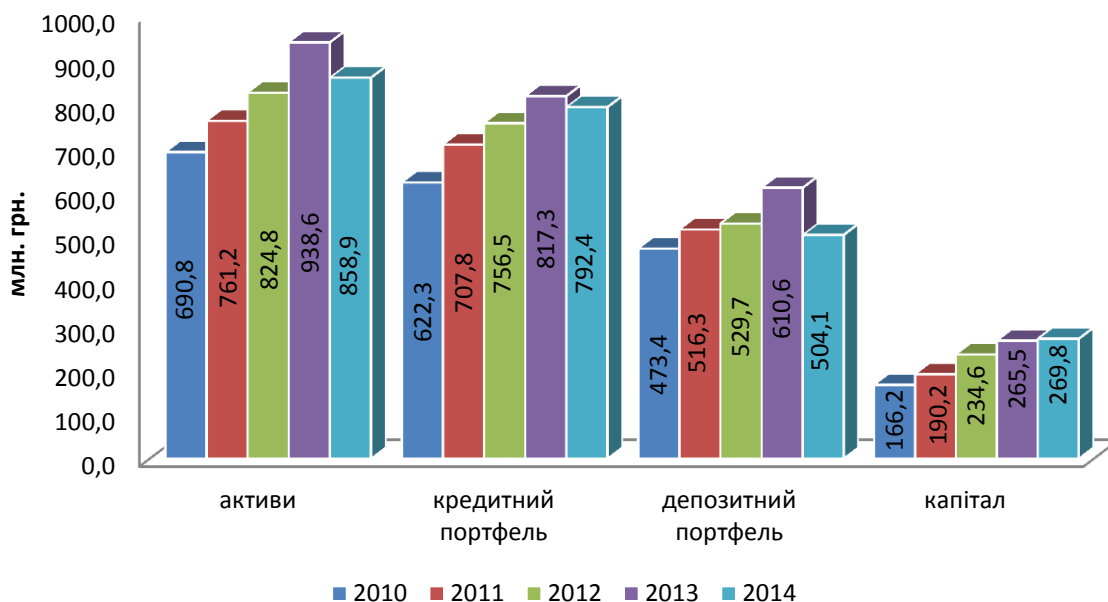

Рис. 1. Динаміка змін основних показників діяльності 125 КС-членів ВАКС (на кінець періоду)

Зазначимо, розрахунки звітних даних кредитних спілок асоціації за 2014 рік вказані без урахування звітних даних 8 кредитних спілок тимчасово окупованого АР Крим та 5 кредитних спілок Сходу.

У 2014 році до ВАКС вступила 1 кредитна спілка та 4 кредитні спілки було виключено з асоціації.

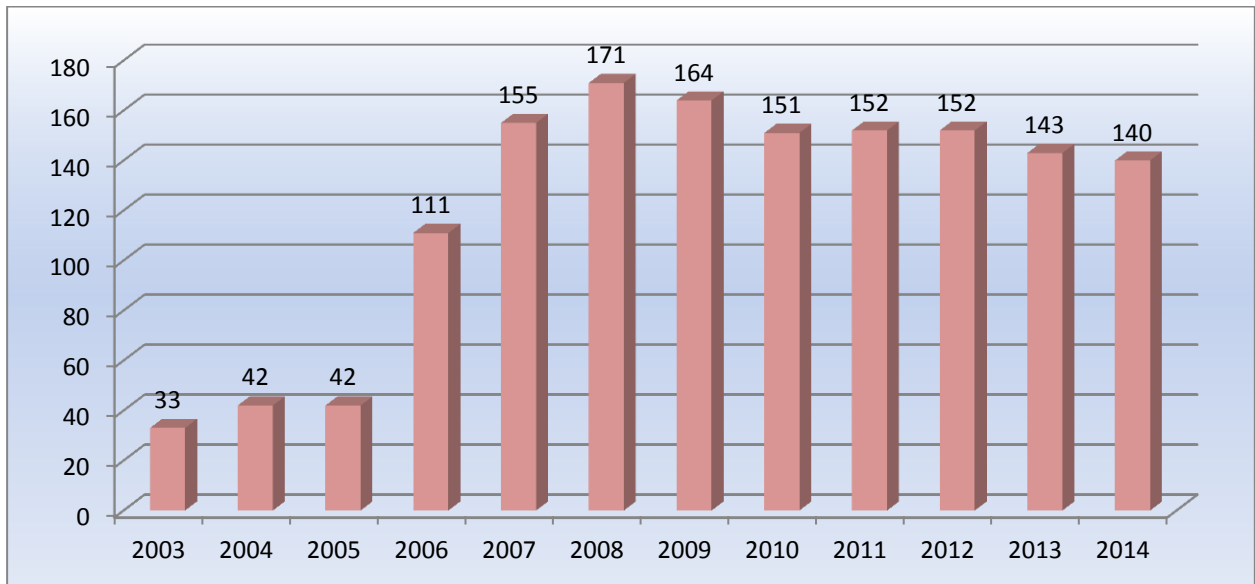

Рис. 2. Динаміка членства у ВАКС

Членами ВАКС станом на 31.12.2014 р. є 140 кредитних спілок зі всіх регіонів України.

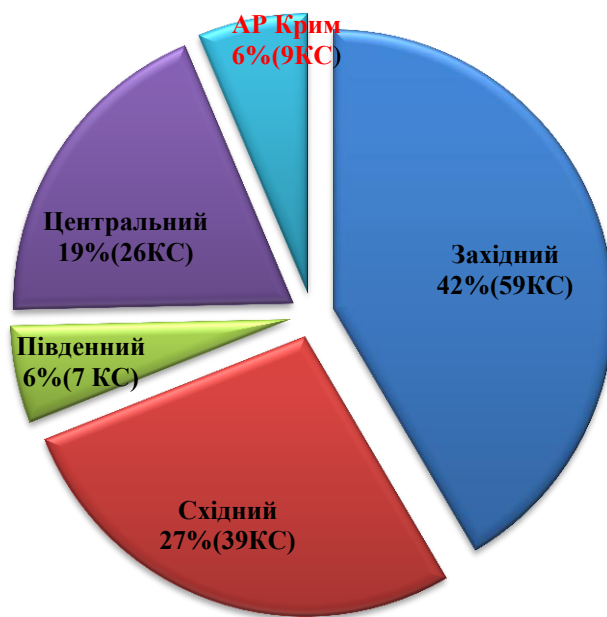

Рис. 3. Регіональна структура членів ВАКС

Найбільша кількість членів ВАКС (59 КС) зосереджена на Заході, а найменша (7 КС) — на півдні України. Кредитні спілки-члени ВАКС Східного регіону займають 27 % (39 КС) у загальному членстві асоціації. У Центральному регіоні працюють 26 кредитних спілок, які є членами ВАКС (рис. 3).

Необхідно зазначити, що протягом року відбулося значне зменшення користувачів фінансових послуг кредитних спілок асоціації, це є характерним для великих кредитних спілок. Натомість, серед дрібніших спілок спостерігаються досить різні тенденції щодо динаміки показників членів.

Загалом, у 2014 році 64 кредитні спілки-члени ВАКС збільшили кількість спілчан. Одночасно в декількох великих спілках продовжували відбуватись процеси виключення з членів

тих осіб, які довгий час не користувалися послугами спілки. Так за результатами 2014 року членство в кредитних спілках асоціації втратили 32,6 тис. осіб.

У наслідок цього, станом на 31.12.2014 року кількість членів кредитних спілок-членів ВАКС становила 445,9 тисяч громадян, що на 6,8 % менше порівняно з початком року та на 11,0 % менше порівняно з 2012 роком. Зокрема, 20 тисяч (4,5 %) громадян розмістили в кредитних спілках-членах ВАКС свої заощадження у вигляді вкладів, а 94,7 тисяч (21,2 %) пересічних українців мають діючі кредитні договори (рис. 4).

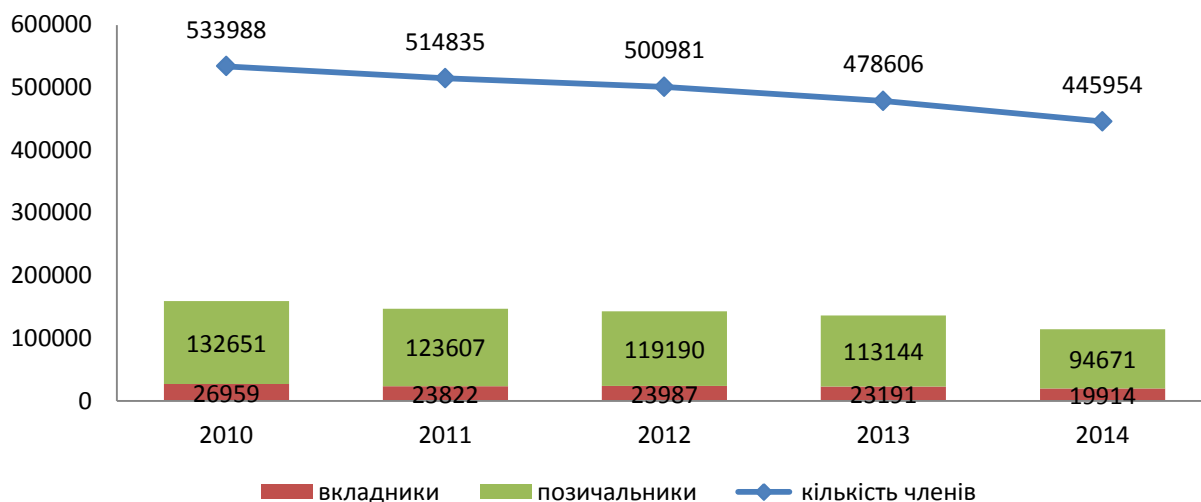

Рис. 4. Динаміка зміни кількості членів у 125 КС-членах ВАКС (на кінець періоду)

З початку 2014 року, в таких складних умовах праці, кредитні спілки-члени ВАКС втратили 80 млн грн (8,5 %) активів, тоді як за попередній 2013 рік приріст активів склав 113,8 млн грн, або 13,8 %. Закономірно, що через бойові дії на сході найбільш відчутний спад активів відбувся в кредитних спілках Східного регіону, активи яких скоротились на 50 млн грн, або на 21,7 %.

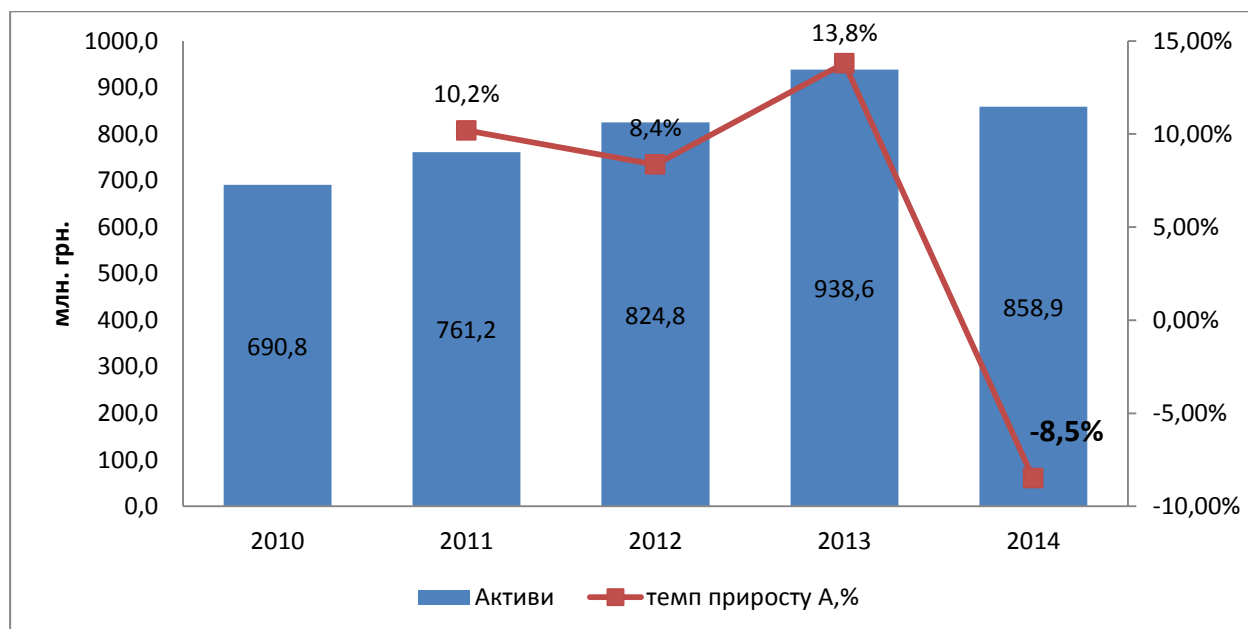

Рис. 5. Динаміка активів 125 КС-членів ВАКС (на кінець періоду)

У структурі активів кредитних спілок асоціації в 2014 році спостерігається значний відтік коштів, які були спрямовані на високоліквідні активи, а саме короткострокові фінансові інвестиції (грошові кошти на депозитних рахунках у банках).

З початку 2014 року сума фінансових інвестицій зменшилася на 48,6 млн грн, або на 60 %. Станом на 31.12.2014 року структура активів кредитних спілок-членів ВАКС така:

83,5 % — кредитний портфель (дебіторська заборгованість);

3,3 % — фінансові інвестиції;

0,001 % — інші продуктивні активи;

6,9% — грошові кошти;

1,5 % — інші непродуктивні активи;

4,5 % — основні засоби;

0,2 % — капітальні інвестиції;

0,1 — витрати майбутніх періодів;

Враховуючи події в країні, більшість кредитних спілок-членів ВАКС вжили всіх заходів для зменшення ризиків. Зокрема, аби убезпечити себе від зниження якості кредитного портфеля, вони обмежили кредитування, підвищивши вимоги до потенційних позичальників. Дотримуючись зазначених вище пріоритетів, обсяг кредитування своїх членів за 2014 рік порівняно з 2013 роком зменшився на 154,5 млн грн (14,5 %). Проте, розмір середнього кредиту, що надається одному члену спілки, збільшився до 8,3 тис. грн (у 2013 році це показник сягав 7,2 тис. грн).

Внаслідок зниження обсягу кредитування, спостерігається зменшення суми кредитного портфеля кредитних спілок-членів ВАКС. Так з початку 2014 року кредитний портфель спілок асоціації скоротився на 24,9 млн грн (3,0 %) та станом на 31.12.2014 року склав 792,4 млн грн (рис. 6).

Рис. 6. Динаміка змін обсягу загального кредитного портфеля 125 КС-членів ВАКС і загальної заборгованості в ньому за неповернутими та простроченими кредитами (на кінець періоду)

За даними Асоціації найбільшу частину кредитів, виданих своїм членам, (51 %) КС-члени ВАКС надали на термін понад 12 місяців, але значна частка припадає на кредити з терміном погашення від 3-х до 12 місяців — 48 %. Незначну частку кредитного портфеля, а саме 1,0 % (11,3 млн грн) складають кредити, надані членам з терміном погашення до 3 місяців (рис. 7).

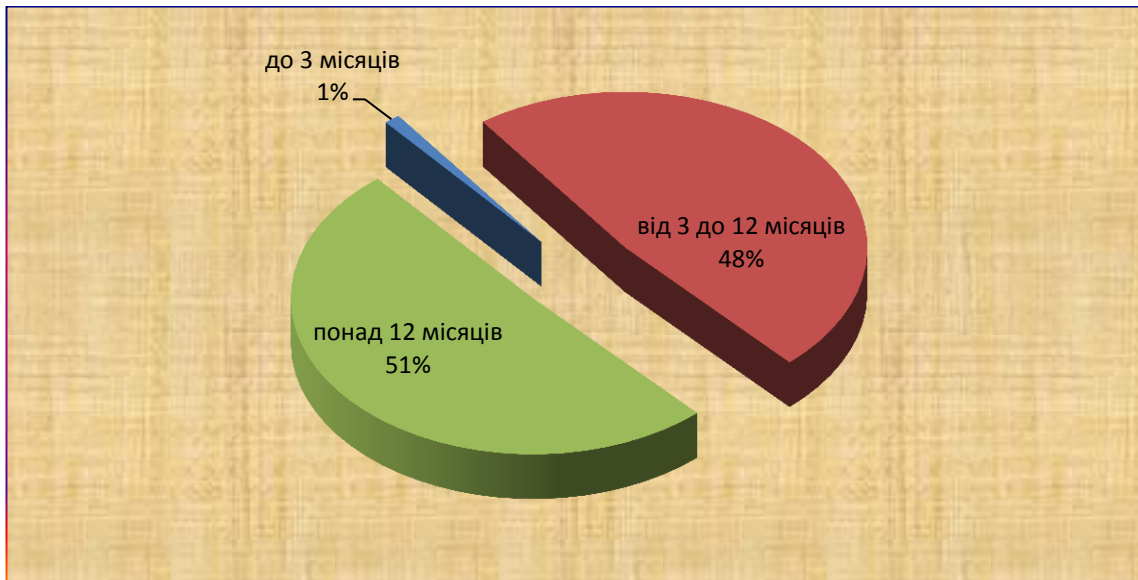

Рис. 7. Структура кредитного портфеля 125 КС-членів ВАКС за терміном погашення (станом на 31.12.2014 р.)

Як і в попередні періоди, найбільше кредитів кредитні спілки-члени ВАКС надають на споживчі потреби: придбання техніки для дому, оплату навчання, відпочинок, весілля, лікування тощо. Питома вага споживчих кредитів складає понад 62 % (492 млн грн) усього кредитного портфеля.

Кредити, надані на придбання, будівництво, ремонт житла станом на 01.10.2014 року склали 19 % портфеля (152,1 млн грн). Значну частку займають комерційні кредити — 12 % (91,9 млн грн). Кредити на ведення селянських і фермерських господарств поки що займають незначну частку в загальному обсязі наданих кредитів — 4 і 3 %, (33,6 млн і 22,8 млн грн) відповідно (рис. 8).

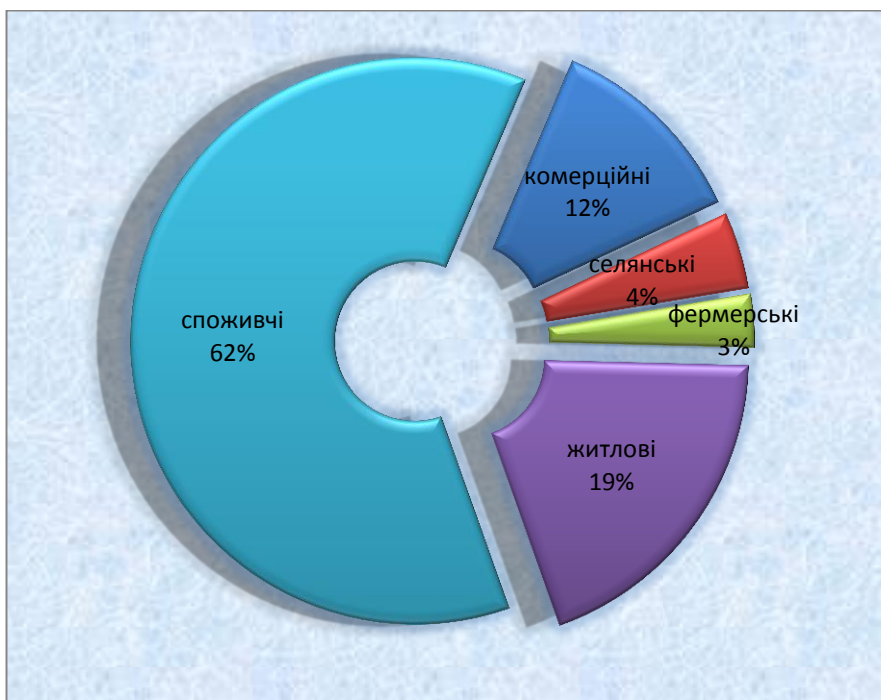

Рис. 8. Структура кредитного портфеля 125 КС-членів ВАКС (станом на 31.12.2014 р.)

Варто зазначити, що **кредитні спілки-члени ВАКС сформували резерв забезпечення покриття втрат від неповернутих позичок у повному обсязі, у той час коли питома вага заборгованості по неповернутим та простроченим кредитам у кредитному портфелі зростає та склала 16,3 % портфеля.**

Стрімке погіршення якості кредитного портфеля зумовлене падінням показників кредитних спілок Східного регіону, в яких сума прострочених і неповернутих кредитів протягом 2014 року зростає на 48 % при зменшенні портфеля на 26,1 % (52,4 млн грн). У результаті, станом на 31.12.2014 року сума простроченості в східних кредитних спілках сягнула 30 % кредитного портфеля. Натомість найменший приріст заборгованості за неповернутими та простроченими кредитами продемонстрували кредитні спілки Західного регіону — на 8,9 % при збільшенні кредитного портфеля на 2,6 %.

У структурі заборгованості по неповернутим і простроченим кредитам все ще переважають неповернені кредити терміном понад 12 місяців, питома вага яких зменшилась і станом на 31.12.2014 р. склала 47 % (60,7 млн грн). Та, як уже було зазначено, на фоні суспільно-економічних подій спостерігається зростання частки прострочення кредитів 2-ого (від 91 до 180 днів) і 3-ого (від 181 до 365 днів) рівнів простроченості.

Простроченість кредитів 1-го рівня за січень — вересень 2014 року зростає на 12,6 млн грн і склала 35,5 млн грн (27 %) від усієї заборгованості. За цей же період простроченість кредитів 2-го рівня зростає до 8 млн грн. Частка простроченості кредитів 3-го рівня (від 181 до 365 днів), як і в попередні періоди, залишається на рівні 11,2 % всієї заборгованості (рис. 9).

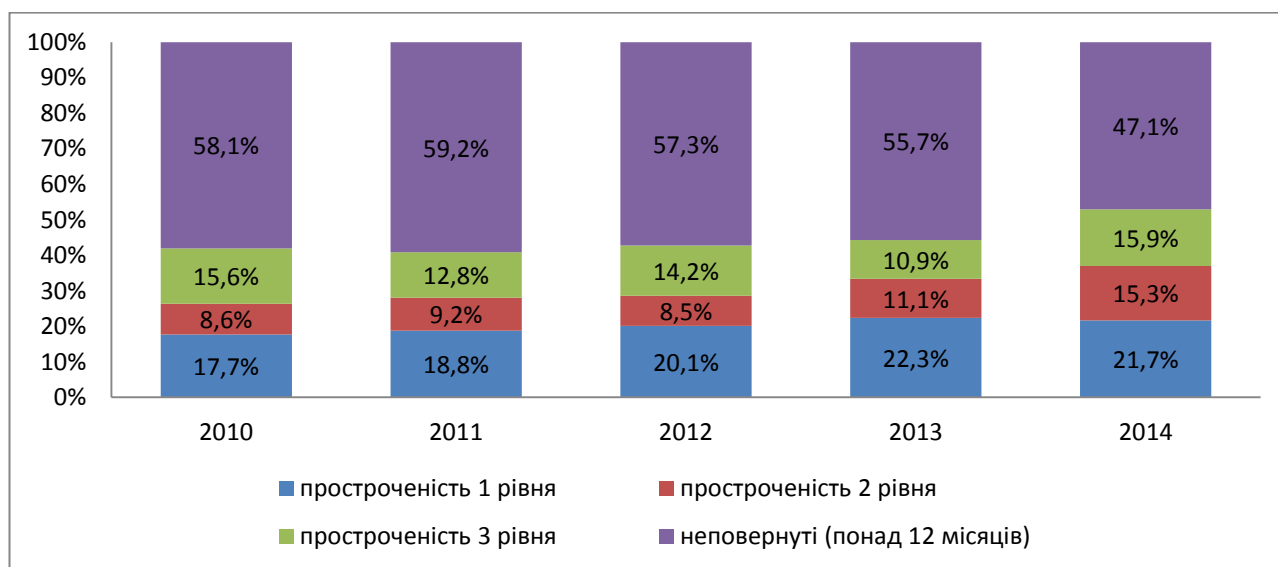

Рис. 9. Динаміка зміни структури заборгованості за неповернутими та простроченими кредитами 125 КС-членів ВАКС(на кінець періоду)

За даними Асоціації, за 2014 рік стрімко зменшився депозитний портфель. Зокрема, в 2014 році сума внесків (вкладів) на депозитних рахунках кредитних спілок-членів ВАКС зменшилась на 17,4 % (106,5 млн грн) і склала 504,1 млн грн, тоді час як за 2013 рік цей показник виріс на 15,3 % (80,9 млн грн).

Середня сума внеску (вкладу) на депозитний рахунок кредитних спілок-членів ВАКС склала 25,3 тис. грн.

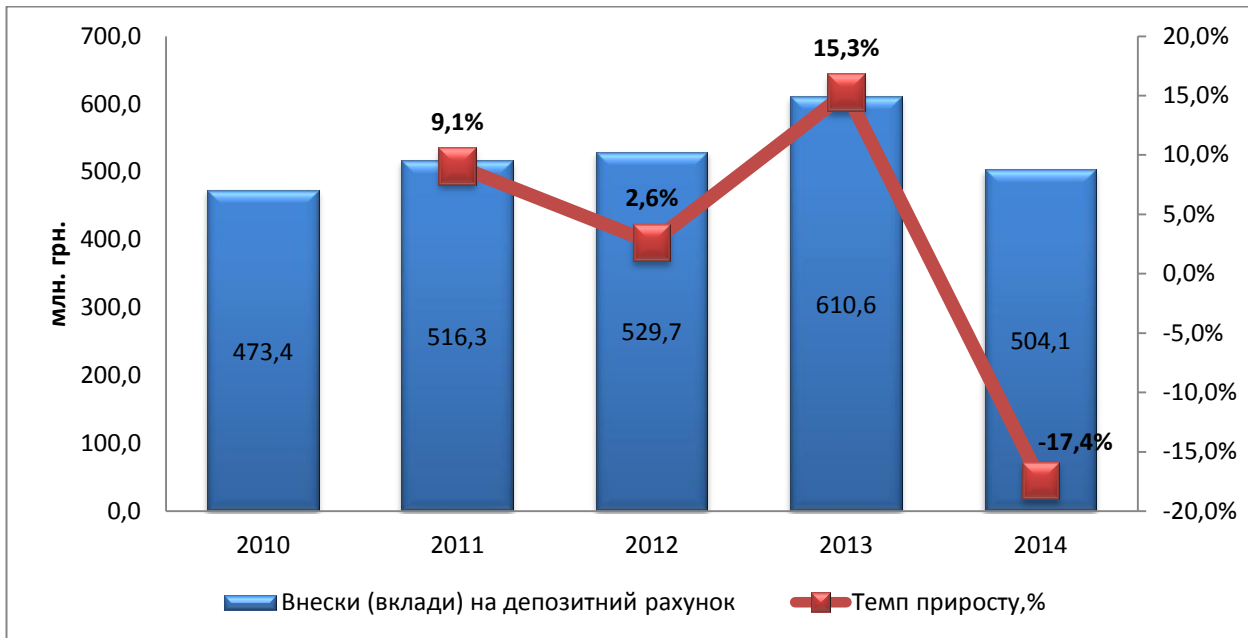

Рис. 10. Динаміка зміни структури депозитного портфеля 125 КС-членів ВАКС(на кінець періоду)

Основну частку депозитного портфеля, а саме 62 % (309,8 млн грн) займають довгострокові вклади (понад 12 місяців). Майже третину портфеля, а саме 31 % (156,2 млн грн) складають середньострокові вклади (від 3 до 12 місяців). Вклади до запитань і короткострокові вклади (до 3-х місяців) у структурі портфеля становлять 2 % (11,4 млн грн) та 5 % (26,6 млн грн) відповідно (рис. 9).

Варто зазначити, що незважаючи на події в країні, капітал кредитних спілок-членів ВАКС і надалі зберігає позитивну динаміку та станом на 31.12.2014 року склав 269,8 млн грн, що на 1,6 % більше порівняно з початком року. При цьому 77,6 % капіталу кредитних спілок-членів ВАКС складає резервний капітал, який є власністю кредитної спілки.

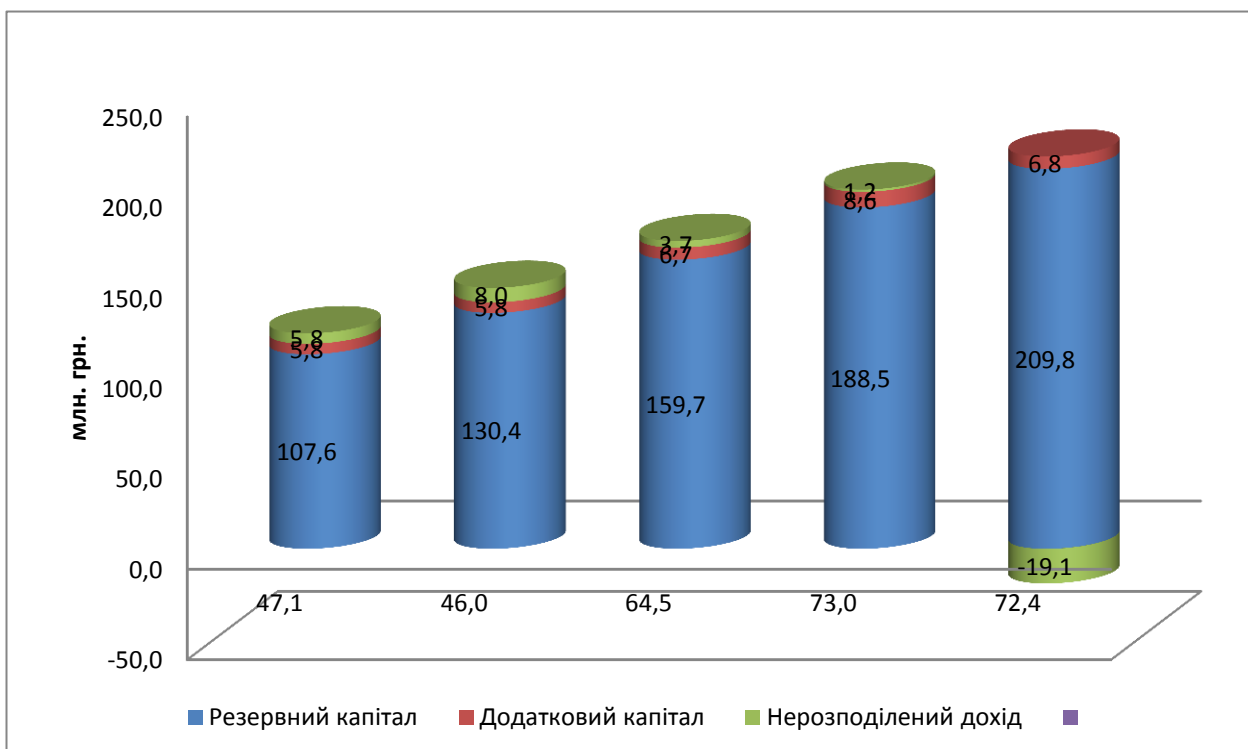

Рис. 11. Динаміка зміни частки структури капіталу 125 КС-членів ВАКС (на кінець періоду)

Таким чином, політичні та соціально-економічні події, що відбуваються в країні від початку року, призвели до економічного спаду в країні. Зниження купівельної та кредитоспроможності українців на фоні девальвації гривні, відтік вкладів (внесків) з депозитних рахунків спілок призвели до погіршення фінансового стану кредитних спілок-членів ВАКС.

Враховуючи події в країні, більшість кредитних спілок-членів ВАКС ужили всіх заходів для зменшення ризиків. Зокрема, аби убезпечити себе від зниження якості кредитного портфеля, обмежили кредитування, підвищивши вимоги до потенційних позичальників.

Проте, масові скорочення та заборгованість по заробітній платі на фоні стрімкого зростання вартості життя у вигляді подорожчання навіть найнеобхіднішого, підвищення в рази плати за комунальні послуги внесли свої корективи в буденну реальність пересічних українців, що відобразилося й на діяльності кредитних спілок. Як наслідок, спостерігається погіршення якості кредитного портфеля на фоні його зменшення.

Також на фоні значного знецінення національної валюти, падіння реального сектора економіки, зростання рівня безробіття в Україні кредитні спілки, як і банки, стикнулися з відчутним відтоком вкладів.

Водночас, у кредитних спілках-членах ВАКС відбувається зменшення ризиків у діяльності спілок за рахунок зростання капіталу та його складових, а саме резервного та пайового капіталів.

До того ж, кредитні спілки-члени ВАКС сформували резерв забезпечення покриття втрат від неповернутих позичок у повному обсязі, в той час коли питома вага заборгованості за неповернутим і простроченим кредитам у кредитному портфелі зростає.

Сьогодні кредитні спілки-члени ВАКС залишаються найбільш капіталізованими кредитними спілками України та власним капіталом покривають кожну другу гривню вкладу.

Такий підхід роботи кредитних спілок-членів ВАКС забезпечує високу надійність та якість надання фінансових послуг, а в умовах кризи — можливість продовжувати кредитувати пересічне населення, фермерів, сільгоспвиробників.

Крім того, більшій частині східних кредитних спілок, навіть в умовах війни, постійних перебоїв або взагалі відсутності світла та зв'язку, вдалось продовжувати роботу та виконувати свої зобов'язання перед вкладниками спілки. У першу чергу, це стало можливим завдяки дуже високому рівню капіталізації.

Підготувала аналітична служба ВАКС